

ware Chris-
voorts, dat
s woord bij
over hem te

volgens den
stateeren, dat
gelooft in Jezus
eten dit hem
van een and-
doen gaat wat
e eersteange-
houdbare van
it.

de aanklacht
die de heer
e hoofdzaak;
nkout, is de
zoek zich met
ngen laat, en
tuk, dat we,
Band aan 't
z zien.

iteit.

ode van 1899
bekerkt. Ze
Z zijn niet
het lezen.

in deze Acta
bundels der
alve boekerei

twintig jaren
zonder ook
karakter te

en die klacht
ank, — ook
iat! De heu-
as reeds aan
ten, die han-
handen in 't

iet beroep op
met het oog
tra-ordinaire
van het z
leiden, is
it de Depu-
en korten
enst zouden
om met be-
een maand
zenden.

even romp-
zu zijn,
; maar be-
in gansch
n, niet an-
an Acta, de

it Acta zijn.
baar beslu-
bij de Sy-
ene wat de

scherp ge-
ve worden
lag tot dag
maakt. En
dit extract
copie con-
ds kan de
zetten, en,
tette druk-
aarna, alles
zijn. Mits
rant (meest
een goed
r zoo goed
komen. En
tuk de we-

wordt het

en publiek
k voor en
i, en laten
et niet uit
nd na af-
t kan dan
geven. En
gaat, kan
ijn. Mits,
hand aan
afgewerkt,
ning pers-

iet in de
raan, met

Doch ook
in iemand
deel Acta,
den naam
moet ko-
apier, met
te vullen.
men met
s openge-
sch, gont

open.

tad, waar
drukkerij
l. De uit-
doedig is
atse zijn,
die over
personeel

n gedrukt
n mogen
edrukt en
n porte-

Wat dan niet in de Acta staat, staat in
de Notulen, en de weertgierige kerkhisto-
rische onderzoeker, die daar later het zijne
van wil hebben, moet zich dan later maar aan-
melden bij de kerk, die het archief bewaart.
Er is over *kerkelijke publiciteit* nog heel
wat meer te zeggen.

Thans slecht dit éene punt.

Intellectualisme.

VI.

Duidelijkheidshalve spraken we tot dus-
ver alleen van het Intellectualistisch gevaar,
dat op den kansel insluipst en den publieken
Dienst des Woords en des Gebeds ontzuigt.
Vanzelf komen we daarop nader terug. Nu
reeds daarentegen is het zaak er op te
wijzen, hoe zich totaal vergist, wie want,
dat de eenzijdigheid der verstandsrichting
een boze bacil is, die *alleen* maar de pre-
dikant aantast.

Ware het maar zoo! Maar natuurlijker-
wijs en ongelukkigergewijs staat het in de
werkelijkheid heel anders. We zeggen er
bij: natuurlijkerwijs, omdat het immers niet
anders kan, of al naar de prediking is wordt
op den langen duur ook de gemeente-type,
d. w. z. de eigenaardige vorm van haar
godsdienstige levensuiting.

Zie maar eens in Schotland, Engeland
en Amerika, hoe een halve eeuw van
methodistische prediking de eens zoo storen-
de cordate Presbyteriaanse kerken van
de belijdenis der waarheid vervreemd en
van het diepere religieuze gevoel beroofd
heeft, om ze schier geheel op te doen gaan
in uitwendige drukte, in nimmer eindigende
veelbezigheid, en ze te drijven in eenzijdige
wilsrichting.

Er zijn streken in ons land, waar de
kenner, dorp bij dorp, in den huidige toestand
der kerken de rechtstreeksche gevolgen
kan aanwijzen van het soort prediking dat
er langen tijd de overhand had; vooral in
dorpen waar eenzelfde prediker dertig of
meer jaren een geheel geslacht geestelijk
geleid heeft. Want wel is het zoo, dat op
meer dan ééne plaats al te eenzijdige pre-
diking juist tot reactie geleid heeft, maar
dan lag hierin juist de oorzaak van de
geestelijke scheuring, die zulk een kerk ver-
woest heeft.

Er is dan ook geen twijfel aan, of een
eenzijdig Intellectualistische prediking *moet*,
we zeggen niet op éénmaal, maar zeer ste-
tig op den langen duur, ook op het ge-
meenteleven in zulk een kerk een intel-
lectualistisch stempel drukken.

Dat zal zich dan eenzijdig daarin op-
gelmukke wijze openbaren, dat in zulk een
gemeente de kennis der waarheid toeneemt
en allengs meer belang gaat inboezemen.
Voor de vrijmachtige Souvereiniteit des
Heeren HEEREN, voor de volstrekte auto-
riteit der Heilige Schrift, en voor het
diepe mysterie van de rechtvaardigmaking
door het geloof, leeft dan allengs klaard-
der besef weer op. Vooral de Catechismus-
prediking herneemt haar plaats der eere.
De Catechisatie is, onder de heerschappij
van het Intellectualisme, soms een half
college geworden. En al kunnen niet allen
de ingewikkelde redencering volgen, er zijn
er toch altoos die er lust aan hebben. En
van lieverlede ontdekt ge er steeds meer-
deren in zulk een gemeente, die weer op
de hoogte van de belijdenis komen, die den
strijd om en voor de waarheid weer ver-
staan, die er over lezen, er over nadenken,
en ten slotte zich met elkander vereenigen,
om hun onderzoek van de waarheid voort
te zetten.

En de andere goede vrucht is veelal, dat
ook de waardeering en de kennis van de
Heilige Schrift in zulk een gemeente toe-
neemt. De metterdaad droeve gewoonte, om
jaar in jaar uit, over zeg twee honderd tek-
sten altoos weer te preeken, is, waar het
Intellectualisme heerscht, niet te duchten.
Integendeel, de prediking van die soort is
er op uit, om allengs *geheel* den inhoud der
Heilige Schrift voor de gemeente te ont-
vouwen, Schrift met Schrift te vergelijken,
en nauwkeurig het gekozen stuk der Hei-
lige Schrift uit te leggen. Dat kweekt dan
geest van onderzoek, het ontneemt bij het
Bijbellesen in het gezin aan deze functie
haar werktuigelijkheid. Men gaat weer lezen
om te verstaan, en enkelen althans worden
weer *bijbelvast*.

Men ziet dus wel, dat we voor de lichtzijde
van de verstandsrichting waarlijk niet blind
zijn. Integendeel, een Gereformeerde kerk, die
den arbeid van het verstand, het onderzoek
der waarheid, en het ernstig nadenken over
de stukken der Belijdenis verwaarloost,
moet geestelijke verarmen en ten prooi
worden aan allerlei sektegeest en ketterij.

En toch, indien deze arbeid van het
denken niet in juiste evenredigheid gepaard
gaat met verankering in de mystiek des in-
nerlijken levens, en niet krachtige wilsuiting
in den strijd tegen het Rijk van Satan en
voor het Koninkrijk van God, dan zal
niet de kostelijke kennis van de waar-
heid, noch dat keurige Schriftonderzoek
de kilheid der geesten kunnen afweren,
die ten slotte alle geestelijke strooming in
haar midden bevriezen doet.

Dit gaat ongemerkt aldus toe:
Er zijn in elke gemeente aankomende
en volwassene leden, die verstandelijk rijker
en die minder rijkebegaf zijn. Zij nu, die
gemakkelijker denken kunnen, en beter voor
een *verstandelijk* onderzoek aangelegd zijn,
trekken onwilkeurig den eenzijdig-verstande-
lijken prediker meer aan dan de overigen,
wier botheid hem vaak ergert. Alleen aan
der eersten oordeel over zijn prediking kent
hij waarde toe. Hij mint het, met dezulken
zich in te laten en ze voort te helpen. En
zoo ontstaat als vanzelf de indruk, alsof
eigenlijk alleen deze meer verstandelijke
gemeenteleden de kern van het kerkelijk
milieu vormen.

De anderen beproeven wel mee te loopen,

maar ze kunnen het niet, en al spoedig
moeten ze het opgeven. En zoo zich op
hun eigen terrein terugtrekkend, blijven
deze minder kundige gemeenteleden zonder
leiding, zonder stichting. Gevolg daarvan
is, dat de afstand tusschen de verstande-
lijk meer ontwikkelden en die overigen al
grooter wordt.

Aldus begint allengs het verstandelijk
kennen het geestelijk kunnen te vervangen.
Verstandelijkheid begint proeve van echte
bekeering te worden, en wie dien verstandeli-
ken loop niet mee kunnen maken, dalen af tot
een lageren rang, om heel hun leven lang
tobbende te blijven, zonder ooit de zalig-
heid der uitverkiezing als den grond hunner
vertrouwing ervaren te hebben.

Aanvankelijk wordt dat dan nog met
eenige teederheid verzeld, en blijft de
ernst van de Godsvrucht aan de verstande-
lijkheid een hooger karakter leenen. Maar
het kwaad, dat in een beginsel schuilt, is
nu eenmaal niet te stuiten. Het werkt
altoos door tot aan zijn voleinding. En
zoo nadert men dan in zulk een gemeente
almeer het gevaarlijke punt, dat historisch
geloof voor echt geloof wordt aangezien,
en dat het is alsof niet aan den nederige,
maar aan den hoogere in kennis de genade
voor genade was toegezegd.

Niet alsof ook in zulk een fase niet
zeer diepzinnig over het hemelsche ver-
schil tusschen historisch en echt geloof zou
geredeneerd worden, en alle kenmerken des
echten geloofs niet scherpzinnig zouden
worden ontleed, maar het blijft almeer bij
het *recept*, en tot een halen op dat recept
van het medicijn bij den Grooten Medi-
cijnmeester, komt het al minder.

Nu zal dit in het eerste opkomend ge-
slacht nog zulk een vaart niet nemen,
omdat in het eerste geslacht de ernst van
vroeger namerk, en zij, die voorop gingen
in zulk verstandelijk onderzoek, metterdaad
bekeerde mannen en vrouwen waren. Dat
tempert het kwaad dan nog voor lange
jaren. Maar reeds in een tweede geslacht
wordt het wezenlijk Godvruchtig gehalte
van deze verstandelijkheid al zwakker. Ten
leste wordt de teederheid der conscientie
voor benepenheid en bekrompenheid aan-
gezien, en het duurt niet lang meer of de
zonde, die reeds zoo lang voor de deur lag,
sluipst naar binnen, d. w. z. dat deze hooge
verstandelijkheid zich ten slotte verzoenen
gaat met tamelijk slordigen levenswandel.

Komt dit uit, dan zullen de leiders en
voorgangers daar wel tegen toornen, maar
blijft niet noodzakelijkheid zullen ze het
niet anders kunnen doen dan door hun
verstandeseenzijdigheid nu ook op het *zedelijk*
leven te gaan toepassen, d. w. z. door haar-
fijn te gaan uitpluizen wat wel mag en wat
niet mag, en het raak niet en smaak niet
en roer niet aan, als resultaat van verstande-
lijk onderzoek, te gaan toepassen.

Dat bedwingt dan de uitspatting weer
voor een tijd. Er komt angstvallige precies-
heid. En eer men het weet, is men op het
pad der Schriftgeleerden uit Jezus dagen
afgedoold.

Er zoo wordt dan alles vormelijk. Het
wordt droef en grauw op den geestelijken
akker van het gemeenteleven. Alle frisheid,
alle geestdrift, alle warmte raakt
teloor.

En dan geschiedt onvermijdelijk, wat bij
zulk een verloop *altoos* de uitkomst was:
dan slaat ten slotte zulk een gemeente in
onverschilligheid en ongelooft over. En als
er dan een afvallig prediker komt, die met
bezieling toornst tegen deze dorheden en
haarkloverijen, dan mogen de ouden van
dagen aarzelen, maar dan gaat het jonge
geslacht in massa mee.

Ze voelden, dat ze ten slotte met steenen
voor brood gevoerd werden, en juichen den
man toe, die hen uit deze onduldbare be-
klemdheden komt verlossen.

Aldus is de droeve uitkomst in honderden
kerken geweest als noodzakelijk gevolg van
het Intellectualisme, dat omstreeks het mid-
den der vorige eeuw opkwam. Vooral in
Onze noordelijke provincien zijn toen de
Groninger predikers ten slotte met gejuich
door de overgrote menigte ingehaald.

En zoo zou het met noodzakelijkheid ook
nu weer gaan, indien niet van meet af
tegen elk weeropkomen van deze verstande-
lijke eenzijdigheid geijverd en gewaar-
schuwd werd.

Nut de Pers.

In de *Frissche Kerkbode* heeft Dr. H. H.
Kuyper het Beheer behandeld, en gaf in zijn
5e artikel dit advies over de meest gewenschte
richting:

Het keurig rapport, op de Synode van 1893 in-
gediend, heeft den uitweg reeds duidelijk genoeg
aangewezen. Het is alleen zeer te betreuren,
dat heel deze principieele uiteenzetting van de be-
heerschkwestie is ingelijfd in een rapport over de
saamsmelting van twee naast elkaar levende Ge-
reformeerde kerkformaties, en daardoor de indruk
is ontstaan, dat dit rapport alleen van belang
was voor die Kerken, waar het A en B moest
worden opgenomen en nu de beheerszaak opzich-
moest geregeld worden. Deze gedachte is natu-
rlijk ten eenenmale onjuist. De beginselen, in dit
rapport op zoo uitnemende wijze uitgewerkt, gelden
precies evengoed voor de Kerken, waar van saams-
melting nog niet gekomen is. Indien, gelijk dit
rapport op onweerleigbare gronden heeft aange-
toond, het voeren van het beheer door den Ker-
keraad zelf in strijd is met het karakter van het
ambt, door de historie onzer Kerk is geoordeeld
en tot allerlei misstanden aanleiding geeft, dan
sprekt het toch wel van zelf, dat niet alleen de
Kerken, die in het vervolg saamsmelingen, van deze
beheersregeling moeten afstand doen, maar even-
zeer de Kerken, die met de saamsmelting niet ge-
meed zijn. Met name geldt dit voor de Kerken,
uit de actie van 1886 geboren, die thans den tijd
gekomen achten om de kerkelijke kas op te hef-
fen en voor de vraag staan, hoe het beheer dan
geregeld moet worden. Maar niet minder geldt dit
voor de Kerken, uit de actie van 1834 geboren
waar men bijna overal uit sleur en gewoonte den
Kerkeraad nog als beheerscollege laat optreden.
Waar zulke Kerkeraaden op de classieke verga-
dingen vaak met sekeren aandrang hun zuster-
kerken die nog een kerkelijke kas hebben er op
wijzen dat deze misstand uit den weg geruimd
moet worden (wat onze hartelijke sympathie heeft)
dat behooren deze zelfde Kerkeraaden toch op hun
beurt in te zien, dat hun eigen regeling van het
beheer eveneens in strijd is met het advies der
Generale Synode en dus mislukt even stellig ver-
betering behoeft.

Vraag men nu wat de nitweg is, dien het rap-
port aanwijst, dan bestaat deze hierin, dat het be-
heer wel aan den Kerkeraad wordt opgedragen,
zoodat hij hem alle macht en gezag in zaken van
het beheer berust, maar dat de administratie niet
door den Kerkeraad zelf geschiedt, maar door een
afzonderlijke commissie van kerkelijke administra-
tie, die de Kerkeraad daaraan in het leven roept.
Een afzonderlijke commissie van beheer dus, maar
die *niet* door de *kerkeleden*, maar door den *Kerkeraad*
zelf wordt aangesteld, en daarom ook geheel van
den Kerkeraad afhankelijk is en blijft.

Dere regeling ligt in de eerste plaats geheel op
de historische lijn en verdient reeds daardoor aan-
beveling. Op onze vroegere Gereformeerde Synodes
is de zaak van het beheer bijna nooit principieel
behandeld, en daar was reden voor. De Overheid
had, zoodra de strijd om de religie leidde tot een
politiek bevrijdingsoorlog tegen Spanje's dwinge-
landij, alle kerkelijke goederen en inkomsten onder
haar heide genomen. Door de zoogenoemde geest-
telijke kantoren werden deze goederen beheerd en
de uitbetaling der renten gedaan voor de tracte-
mentscollege op. Op de Synodes kon de vraag, hoe
het beheer principieel geregeld moet worden, niet
deed, die de Kerkeraad daaraan in het leven roept.
Een afzonderlijke commissie van beheer dus, maar
die *niet* door de *kerkeleden*, maar door den *Kerkeraad*
zelf wordt aangesteld, en daarom ook geheel van
den Kerkeraad afhankelijk is en blijft.

Dere regeling ligt in de eerste plaats geheel op
de historische lijn en verdient reeds daardoor aan-
beveling. Op onze vroegere Gereformeerde Synodes
is de zaak van het beheer bijna nooit principieel
behandeld, en daar was reden voor. De Overheid
had, zoodra de strijd om de religie leidde tot een
politiek bevrijdingsoorlog tegen Spanje's dwinge-
landij, alle kerkelijke goederen en inkomsten onder
haar heide genomen. Door de zoogenoemde geest-
telijke kantoren werden deze goederen beheerd en
de uitbetaling der renten gedaan voor de tracte-
mentscollege op. Op de Synodes kon de vraag, hoe
het beheer principieel geregeld moet worden, niet
deed, die de Kerkeraad daaraan in het leven roept.
Een afzonderlijke commissie van beheer dus, maar
die *niet* door de *kerkeleden*, maar door den *Kerkeraad*
zelf wordt aangesteld, en daarom ook geheel van
den Kerkeraad afhankelijk is en blijft.

Dere regeling ligt in de eerste plaats geheel op
de historische lijn en verdient reeds daardoor aan-
beveling. Op onze vroegere Gereformeerde Synodes
is de zaak van het beheer bijna nooit principieel
behandeld, en daar was reden voor. De Overheid
had, zoodra de strijd om de religie leidde tot een
politiek bevrijdingsoorlog tegen Spanje's dwinge-
landij, alle kerkelijke goederen en inkomsten onder
haar heide genomen. Door de zoogenoemde geest-
telijke kantoren werden deze goederen beheerd en
de uitbetaling der renten gedaan voor de tracte-
mentscollege op. Op de Synodes kon de vraag, hoe
het beheer principieel geregeld moet worden, niet
deed, die de Kerkeraad daaraan in het leven roept.
Een afzonderlijke commissie van beheer dus, maar
die *niet* door de *kerkeleden*, maar door den *Kerkeraad*
zelf wordt aangesteld, en daarom ook geheel van
den Kerkeraad afhankelijk is en blijft.

Dere regeling ligt in de eerste plaats geheel op
de historische lijn en verdient reeds daardoor aan-
beveling. Op onze vroegere Gereformeerde Synodes
is de zaak van het beheer bijna nooit principieel
behandeld, en daar was reden voor. De Overheid
had, zoodra de strijd om de religie leidde tot een
politiek bevrijdingsoorlog tegen Spanje's dwinge-
landij, alle kerkelijke goederen en inkomsten onder
haar heide genomen. Door de zoogenoemde geest-
telijke kantoren werden deze goederen beheerd en
de uitbetaling der renten gedaan voor de tracte-
mentscollege op. Op de Synodes kon de vraag, hoe
het beheer principieel geregeld moet worden, niet
deed, die de Kerkeraad daaraan in het leven roept.
Een afzonderlijke commissie van beheer dus, maar
die *niet* door de *kerkeleden*, maar door den *Kerkeraad*
zelf wordt aangesteld, en daarom ook geheel van
den Kerkeraad afhankelijk is en blijft.

Toch is de principieele vraag wel degelijk een-
maal aan de orde gesteld op het Convent te Wezel
in 1568. Toen was er van Overheidsbemoeiing
nog geen sprake; toen waren de kerkelijke goe-
deren, uit de handen der Roomschen overgelo-
pen, nog geen strop om den hals; toen kon de
vraag nog zuiver worden gesteld en beantwoord.
Daarom heeft hetgeen toen besloten werd in ons
goud dubbele waarde. Het was op dit Convent,
dat de uitgesproken werd, gelijk wij een vorig maal
aanhielden, dat de *acties* aan de overheid toe-
gelaten mocht worden opgedragen, omdat dit werk
geheel in strijd was met den aard van hun ambt.
Maar dit convent wees niet alleen negatief af,
wat niet behoorde, maar gaf ook positief te ken-
nen hoe de regeling wel behoorde te geschieden.

In cap. V art. 12 bepaalde dit convent: «Voorts,
behalve deze diakenen zal het noodig zijn, dat
men ook opzucht andere goede, vrome en trouwe
mannen, met voorzichtige keuze, die bezig zullen
zijn om te verzamelen het tractement der predi-
kanten, en wat voorts noodig is tot gebruik van
den Kerkdienst.» In art. 14 wordt nogmaals
uitdrukkelijk gezegd, dat het verreweg het beste
is, dat «deze ambten onderscheiden zijn» en vooral
der Dienaren bekrompenheid beroep afgezonderd
zijn van de zorgvuldigheid over andere zaken.

Voorts wordt in art. 13 nog nader tot de taak van
deze broeders de beheer gebracht dat zij moeten
voorzien voor de kosten der kerkelijke vergaderingen,
de uitdaging van predikanten (naar de Kerk onder
het kruis) en voor den opbouw van kerken en
tempelen. Terwijl eindelijk in art. 15 niet ondui-
delijk wordt te kennen gegeven dat rekening van
ontvangst en uitgave aan den Kerkeraad behoort
te geschieden, gelijk het ook de Kerkeraad is, die
deze broeders heeft te kiezen. Deze broeders
zijn dus als *t ware rentmeesters*, die aan den
Kerkeraad verantwoordelijk schuldig zijn en van
dezen hun last ontvangen. Principieel vindt men
hier dus reeds de lijnen getrokken, die voor het
beheer metterdaad maatgevend zijn.

Trouwens, voor wie eenigzins nadenkt, zal het
terstond duidelijk zijn, niet alleen omdat de historie
het leert, maar omdat het uit den aard van het
kerkelijk leven zelf voortvloeit, dat deze oplossing
de eenig gezonde en rationele is. Er is in de
gemeente maar één college van bestuur, één
lichaam, dat met gezag bekleed is en de gemeente
voert. Dat is de Kerkeraad. Alles wat de ge-
meente strekken naar dat college, een tweede
zelfstandige macht te doen optreden, is daarom
in strijd met Gods Woord en het geest dat dat Woord
aan den Kerkeraad verleend heeft. Maar evenzeer
is het duidelijk dat het *geestelijke* karakter van het
ambt, alle andere motieven daargelaten, maakt dat
de Kerkeraad zelf voor de stoffelijke belangen niet
zorgen kan. De Kerkeraad heeft daarom uit te
zien naar behulpzels die voor hem en in zijn naam
deze hulpdiensten verrichten. Zoo is het in de
gemeentelijke samenvoeging de regel voor elk gebied.

Er zijn noodig voorleiders, die het gezang der
gemeente leiden; organisten, die het orgel bespelen;
kosteren, die voor het kerkgebouw zorgen enz. Al
deze hulpdiensten geschieden onder toezicht en lei-
ding van den Kerkeraad. Maar de Kerkeraad zelf
treedt niet als voorlezer, organist of koster op.
Dat zou geheel in strijd zijn met het karakter van
het ambt. De Kerkeraad zoekt mannen, die voor
hem de behoeften der gemeente behoeven, en die
hulpdiensten aan en ontlasten hem, wanneer hij
wil. En zoo nu is het ook met de administratie der
gelden. Ook dat is een onderdeel van het
kerkelijk leven. Ook daarover heeft de Kerkeraad
als bestuurscollege dus het regeringsambt. Maar
ook bij dezen arbeid maakt de Kerkeraad gebruik
van de behulpzels, waarvan de Schrift spreekt,
de mannen, die daarvoor van God de gave ont-
vingen.

Op de vraag, die ons gedaan wordt, of het dan
niet goed en wenschelijk is, dat deze beheerders
door de gemeente gekozen worden, antwoorden wij
zoo beslist mogelijk *neen*. Voor eerst zal niemand
er aan denken een koster, organist of voorlezer
door de gemeente te laten kiezen. En waarom dan
voor de administratie van de kerkelijke goederen
een uitzondering gemaakt? Ten tweede werkt een
rechtstreeksche verkiezing door de gemeente altijd
weer de gedachte in de hand, dat deze beheerders
naar den Kerkeraad staan. De Kerkeraad is dan
door de gemeente gekozen voor de geestelijke be-
langen, de kerkvoogden voor de stoffelijke goederen,
en men krijgt weder hetzelfde gebrek als bij de
Kerkelijke Kas, dat men twee masten heeft op één
schip en botsing tusschen deze twee machten niet
vermijden kan. Dat ook de gemeente bij het beheer
gekend moet worden; dat het goed en nuttig is,
dat de gemeente zeker recht van controle heeft op
de uitgaven; dat de gemeente weten moet, hoe de
financiële toestand is, om daarnaar haar bijdragen
te regelen, stemmen wij toe. Maar de gedachte
niet moeit opkomen, dat de gemeente naast den
Kerkeraad een zelfstandig college voor het beheer
in het leven roept en den Kerkeraad voor dat deel
van het kerkelijk leven van zijn macht berooft.

Er is maar één bestuur, en dit bestuur, dat bij
den Kerkeraad berust, gaat over *alles*, ook over
het beheer der stoffelijke goederen.

Indien men nu den weg, aangewezen in het
rapport van 1893, volgt, dan vervallen van zelf
de bezwaren, die en aan het beheer door de ker-
kelijke kas en aan het beheer door den Kerkeraad
verboden zijn. Tusschen beide klippen sluit men
veilig door.

Bij deze regeling vervallen alle bezwaren, ver-
bonden aan een rechtstreeksch beheer door den
Kerkeraad zelf. De Kerkeraad is bij zijn keuze
dan niet langer gebonden aan den beperkten ring
van de ambtsdragers, maar kan in heel de ge-
meente rondzien, of er ook mannen zijn die voor
de financiële zorg geven van God ontvangen
hebben. Zoo wordt dus voorkomen, dat het beheer
wordt toevertrouwd aan personen, die wellicht
uitnemende aanleg hebben voor het ouderling-
of diakenambt, maar niet berekend zijn voor de
financiële zorg die het beheer eischt. Op deze
wijze heeft de Kerkeraad wel bij de eerste regeling
aan het beheer sekerer leiding te geven door een
instructie vast te stellen; moet wel elk jaar de

begroting worden goedgekeurd en de rekening
nagezien, maar de Kerkeraad is dan niet genood-
maakt zich telkens in te laten met allerlei onder-
geschikte financiële belangen, die allicht schaden
zouden aan de geestelijke.

De verwaarring van gelden voor den kerkdienst
bestemd met de diaconale inkomsten kan dan
niet meer voorkomen. Er is dan een college, de
Kerkeraad zelf, dat de rekening en verantwoor-
ding aan het einde van het jaar kan nazien en
decharge kan verleenen. Een slordig financieel
beheer wordt op deze wijze bijna onmogelijk ge-
maakt. De commissie van administratie weet dan,
dat ze aan een nauwkeurige controle onderworpen
is. En bovenal de gemeente leert dan, juist om-
dat het beheer *niet* door de diakenen, maar door
een zelfstandig commissie wordt gevoerd, dat
haar bijdragen voor den kerkdienst iets geheel
anders zijn, dan haar liefdegaven voor den dienst
der barmhartigheid.

En aan de andere zijde wordt op deze wijze
ook alle gevaar gemeden, dat aan de vroegere
kerkelijke kas kleefde. Een beheerscollege, dat
rechtstreeks door de gemeente gekozen wordt,
neemt met sekerer zelfstandigheid naast den Ker-
keraad plaats. Maar een commissie, door den Ker-
keraad aangesteld, die van deren haar instructie
ontvangt en aan deren rekenenschap schuldig is,
weet, dat zij geheel van den Kerkeraad afhanke-
lijk is en *onder* deren staat. Indien er een con-
flict ontstaat, en de commissie van beheer meende
te moeten optreden tegen den Kerkeraad, zou deze
laatste niet als bij de kerkelijke kas tot het wapen
der censuur (een tweecijferig aantal) de toevlucht
hebben te nemen, maar eenvoudig de commissie
kunten ontslaan en een andere in haar plaats
benoemen. Bij een mogelijk rechtstreeksch beheer
daarom, dat de Kerkeraad in de eerste plaats de
zaak dan in een orde. Immers kerkgebouw en
kerkegoed staan dan op naam van de Kerk;
de Kerkeraad is de wettige vertegenwoordiger der
gemeente; de commissie van beheer, die van den
Kerkeraad zijn aanstelling ontving, zou, nu deze
aanstelling is ingetrokken, elk recht van besit der
kerkegoederen verloren hebben, en geen advocaat
zou het wagen voor zulk een afgeestete com-
missie te pleiten, nog veel minder een rechter
aanzien den Kerkeraad in zijn wettig recht te
herstellen. Tegenstand van de beheerscommissie
tegenover den Kerkeraad zou dus volkomen vrucht-
eloos zijn, ja zelfs zeer ernstige financiële schade
voor hare leden kunnen ten gevolge hebben. En
het preëkt wel van zelf, dat een commissie die
dit uit haar instructie weet, zich wel tiemaal be-
denken zal voordat zij op zulk een wijze haar vin-
gers brandt.

Slechts één mogelijkheid blijft er over, maar die
is reeds onmogelijk, die, hoe men de zaak ook
reikt, nooit rechte te voorkomen is. Gesteld dat
in de gemeente een scheuring ontstond en daarvoor
twee Kerkeraaden tegenover elkander optreden, die
beide beweerden de wettige Kerkeraad te zijn, dan
zou de commissie van beheer te kiezen hebben,
welken Kerkeraad zij als den wettigen erkende.
Intusschen zou deze beslissing op het recht van
eigendom geen invloed uitoefenen. Immers, indien
deze Kerkeraaden onderling niet tot minnelijke
schikking kwamen, zou de rechter toch uitspraak
moeten doen, en de commissie van beheer zou die
uitspraak hebben te volgen. Slechts zoolang het
proes hangende was, zou de commissie van beheer
haar invloed kunnen doen gelden. Dat hier een
schaduwzijde aan verbonden is, ontkennen wij niet.
Maar tegenover deze schaduwzijde staat, dat bij
zulk een conflict bij de commissie van beheer uit
leden der gemeente bestaande, meer bezadigheid
en kalme zal gevonden worden, dan bij de twee
elkaar tegenover staande Kerkeraaden, die allicht door
machtsmisbruik zouden trachten zich van het besit
te verkerken. En gelijk wij reeds opmerkten, geheel
te voorkomen is deze mogelijkheid nooit. Om de
eenvoudige reden, dat bij zulk een scheuring in
de gemeente nooit vooraf is vast te stellen, aan
welke zijde het recht is. Even bealst toch, als
het waar is dat een verbreking van het kerkver-
band en oprichten van een tegen-Kerkeraad zonde
van scheurmakerij kan zijn en het kerkegoed in
dat geval wel tot toebehooren aan het deel
van den Kerkeraad, dat trouw bleef aan de ge-
meenschap der Kerken, even ernstig moet aan de
andere zijde het recht tot reformatie worden ge-
handhaafd en de mogelijkheid worden ondersteld,
dat de Kerkeraad, die met het kerkverband brak,
om trouw te blijven aan de belijdenis, naar Gere-
formeerde beschouwing, het recht op het goed
behouden moest. De mogelijkheid schuilt dus hierin,
dat nooit van te voren naar uitwendige juridische
gegevens is vast te stellen aan welken Kerkeraad
het goed toekomt. Het uitgangspunt, waarop de
rechtbanken zich thans schijnen te stellen, dat de
Kerkeraad, die het kerkverband breekt, alle recht
op het goed verbeurt, is principieel ongereformeerd
en zou dus nooit in een regeling, door de Kerken
zelf gemaakt, kunnen gesanctioneerd worden. De
keuze zou, op Gereformeerde standpunt, niet moeten
geschieden naar het uitwendige gegeven van het
kerkverband maar naar de geestelijke vraag, welke
Kerkeraad de gemeente hield bij de ware belij-
denis van het Woord Gods. Het zou echter weinig
baaten, zulk een bepaling in het reglement op het
beheer op te nemen, omdat, gelijk in de procedure
te Amsterdam gebleken is, de Hoge Raad met
zulk een bepaling niet rekent en bij een proces
niet de Gereformeerde beschouwing, maar de op-
vatting onzer rechtsgeleerden den doorslag geeft.

Het laatste punt blijft altoos het *Damocles*-
zwaard, wijf men dan den burgerlijken rechter
inroep.

De Vrije Schotsche kerk heeft dit pogen te
voorkomen, door in haar Kerkenordening ook
het geval van uiteengaan te regelen.

Dit kan toelichten.
Maar er is tegen, dat de kerk dan zelf be-
gint met c. q. het uiteengaan te wettigen.

Officiële Berichten.

Particuliere Synode van de Gereformeerde
Kerken in de Provincie Utrecht.

De Gereformeerde kerk Amersfoort A en B,
als daartoe aangewezen, maakt bij dezen be-
kend, dat de Particuliere Synode van de Geref.
kerken in de provincie Utrecht D. V. gehouden
zal worden te Utrecht in de Oosterkerk op
Woensdag 6 Juni i. k. des voormiddags 9 1/2 ure.

Punten voor het Agendum worden ingewacht
uiterlijk 23 Mei aan het adres van den eersten
ondergetekende.

Namens de Geref. kerk Amersfoort A en B,
A. H. DONKER, V. D. M.
H. TREBINK, V. D. M.
Amersfoort, 11 April 1900.

Theologische School.

Het College van Hoogleraren der Theol.
School brengt ter kennis van de Kerken, dat
het de navolgende studenten heeft onderzocht
en bevordert tot Candidaten in de Theologie:
4 April 1900 J. Bosch Jr., van Zwolle, 10 April
R. K. M. Hummel, van Ennmatil.

De student F. W. Geerds is geslaagd voor
het Smeitcandidaats, en heeft hierna de verlos-
om, uitgenoodigd door een Kerkeraad, een
stichtelijk woord in de gemeente te spreken.

Namens het College van Hoogleraren,
Dr. H. BAVINCK, Secretaris.

Prov. Synode van Zuid-Holland.